

Midtvejsseminar

- Ind i undervisningsrummet på eud
– et forskningsprojekt om eleverne og deres møde med
erhvervsuddannelsernes grundforløb.

'Man kan være lidt herre over sine egne ting'

*– om arbejdsprocesser, læring og kommunikation i de
praksisrelaterede aktiviteter på eud*

Ved ph.d.-stipendiat, Arnt Louw Vestergaard

Center for Ungdomsforskning

Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet

[Klaus (lærer, red.) står og underviser i ca. 45 minutter ved en af bænke, blandt andet i at stemme rigtigt ud til hjørnerne til en vinduesramme m.m. Klaus gør det hele og viser hvordan man gør de forskellige ting.]

Samtale med en elev efterfølgende:

Int.: Får du noget ud af, at stå og se på at Klaus gør det hele?

Elev: Ja, meget. Jeg ser hvordan man skal gøre de forskellige ting og lurer ham af]

(Observation, BA).

[10:25. Eleverne kaster sig alle over deres opgaver og arbejder godt sammen. Klasseværelset virker lidt som et værksted. Jens (lærer, red.) har ikke givet nogen form for introduktion – men det har ikke været nødvendigt. Han går bare stille og roligt rundt til de forskellige grupper og hjælper. Han er også opmærksom på dem, der ikke spørger om hjælp og spørger dem, hvordan det går og om de har brug for hjælp og sådan. Ali laver ikke rigtig noget og Kim virker lidt uden for fællesskabet. Der er stille musik i baggrunden og i det hele taget er der en hyggelig atmosfære og stort set alle eleverne arbejder godt og stille og roligt. Jens går stille og roligt rundt og hjælper. Eleverne virker engagerede, motiverede og flittige. En dreng fortæller mig, at dekoration er det bedste fag de har. Jens sætter sig hos en pige-gruppe: "Hvad har vi her? Det der, det er bare i orden!", "hva' har du ikke fået nyt hår?".

11:20: Der arbejdes stadig flittigt rundt omkring. Nu i mere end en time i træk. Det giver tilsyneladende mening for eleverne og de er motiverede. Eleverne går også og small-talker med hinanden: Hvordan går det? Hvordan har du det? Timen er ved at slutte. Eleverne går stille og roligt i gang med at rydde op].

(Observation, HG).

En styrke ved eud: Gode muligheden for at etablerer relevante og meningsfulde læringsrum, der er rettet mod konkrete praksisrelaterede opgaver og aktiviteter.

Når lærerne tager ansvar, er til stede og tilgængelige, fører det til læring.

Når aktiviteterne *udfordrer eleverne tilpas*, holder det elevernes motivation og engagement fast.

Hvordan man kan (plan)lægge læringskravene så eleverne udfordres tilpas og kan løse opgaverne med råd, vejledning og støtte fra en mere erfaren og dygtigere fagperson, uden at det er for let eller for svært.

Tue: *Jeg kan godt lide, når de viser det for en. Men kommer der et fagudtryk, så står du og tænker lidt: 'hvad var det? - og så hørte du ikke resten. Når de viser det og samtidig bruger fagudtryk og viser, hvad fagudtrykket er, føler jeg, det er lidt bedre.*

Brian: *Ja, at de ligesom venter på, at alle er med, og spørger: 'Har I forstået det nu?', og så er der nogen, der siger: 'Nej, jeg fatter ikke en skid', og så kan han tage det en gang til, hvis det er det. De spørger ikke. De kører bare derudad. Man kan dårligt nok få et ord indført nogle gange.*

Tue: *Ja, de når lige at køre det igennem, og så er de gået. Før du kan nå at åbne munden, så er de faktisk allerede videre, henne ved det næste hold [ler lidt].*

(Interview, BA)

Klara: *Der var butiksdrift. Det var meget dårligt forklaret.*

Amalie: *Jeg troede, det handlede om, hvordan man drev en butik, når man selv skulle eje en butik eller sådan noget. Men så handlede det om, at man skulle åbne en butik og alle forberedelserne til at åbne en butik i stedet for.*

Klara: *Vi kom ind og troede, det var almindelig undervisning, det var vi jo vant til. Og så viste det sig, at det var projekt, og det fandt vi først ud af efter en eller to uger eller sådan noget. Hun (læreren, red) troede, vi tog det som en selvfølge, at vi selv skulle tage initiativ til alle tingene, og, at hun faktisk ikke skulle spille lærer. Det var jeg skuffet over.*

Amalie: *Efter to uger så sagde hun direkte til os, at det var ligesom et projekt, og hun skulle faktisk ikke spille lærer. Hun skulle bare sidde i baggrunden, og så skulle vi selv styre hele undervisningen.*

Klara: *Så var det lidt svært at finde ud af, hvem der var i hvilke grupper. Hun skulle have gjort det klart fra starten af og forklaret, at det altså var ligesom et projekt, og godt nok var hun lærer, men det var sådan, eleverne selv skulle styre det og tage initiativ til at åbne den forretning.*

(Interview, HG)

[8:35.: Susie (lærer, red): 'Status. Hvor langt er vi? Halvdelen har fået glas. Hvorfor har I ikke vandglas? Nå, skal vi finde vinen – og når jeg siger 'Vi' forventer jeg, at det ikke kun er mig. Det overrasker mig en lille smule, at I ikke har delt smageskeer ud og er klar til at tage noter. Få de glas på plads og kom ind i kampen! Inden jeg beslutter mig for at jeg ikke gider være sammen med jer'.

Alle eleverne sidder ved midterbordet. 3 elever fremlægger om Alsace-vin.

Susie: 'Er der nogen af jer, der har smagt skovsyre? De smager syrefyldte og det er den syrefornemmelse, de gerne vil have frem i vinen". Susie fortæller anekdoter og historier om Alsace vinen og området, og hvor man køber vinen osv.

Susie: 'Når I nu får den ud (Alsace-vinen, red) vil jeg gerne have, at I begynder at vurdere farven. Prøv at kigge på om den bliver mørk i farven eller hvad der sker med farven. Lad os smage på den. Det vil sige: Ind i munden. Luft ind. Gurgle og spyt ud. Det er vinsmagning det her, ikke beskæftigelsesterapi!'].

(Observation, MTM)

Hvordan man kan arbejde med at synliggøre rammerne og kravene for eleverne, så de ikke er i tvivl om, hvad de skal lære, og hvordan de skal honorere kravene og forventningerne til arbejdet og produktet – uden at tage ansvaret helt fra eleverne.

8:31: Hans (lærer, red.) kommer farende forbi.

Nikolaj: Hans! ...

Hans: Ikke nu! Jeg skal lige... (farer videre)

Nikolaj: Nå ok (tydelig skuffet – skal nu fortsætte med at vente).

2 min. senere kommer Hans dog og hjælper. Det viser sig, at den plade, Nikolaj skulle til at bruge, var bestemt til et andet formål.

Hans: Den har jeg sku lige stået og skåret ud til en kunde!

De går begge med pladen.

8:40: Ingen lærer til stede nu.

9:15: Stadig ingen lærer til stede. Kun Kristian (en ekstra-lærer, som eleverne har fortalt mig, at de ikke rigtig synes, de kan bruge til noget fagligt).

Samtale med 2 elever som fortæller mig, at der er megen ventetid på lærerne.

Int.: Men hvorfor er det man bremser op og ikke bare går videre og prøver selv?

Nikolaj: Man ved jo ikke, om det er rigtigt, og hvis man nu laver noget forkert, så skal man jo starte helt forfra.]

(Observation, BA).

Andelen af elever, der altid eller ofte spørger hinanden, hvis der er noget i undervisningen der er svært:

BA: 59 % / MTM: 57 % / MP: 69 % / HG: 60 %

Int.: *Lærer man noget af at hjælpe andre?*

Tue: *Jeg synes, du lærer noget af, at du ligesom får det ind igen. For når du selv står og laver det, så skal det gå lidt tjept, og du vil gerne videre. Så er det egentlig meget godt at kunne gå tilbage og lige kigge på naboens, hvis han ikke er nået lige så langt. Hvis du står og kigger ham over skulderen, så får du det ind igen, og så kan du huske det til en anden gang.*

Brian: *Når man kan stå og forklarer det, man skal lave, så har man jo principielt lært det, man skal.*

(Interview, BA)

Mathilde : *Det kræver en del, fordi man skal kunne hanke op i sig selv. Der er meget friarbejde, hvor vi render rundt, så det synes jeg, er en væsentlig del af det, det er altså noget, man skal kunne. Så hvis du vælger at sige, jamen ok, jeg går ned og ryger min tid væk og tager alle de pauser, fordi vi bestemmer selv vores tid. Du bliver også nødt til at hanke op i dig selv, for at du ikke kommer bagud og for at du ikke bliver forlænget hele tiden.*

(Interview, BA)

Eleverne som med-lærere - et læringspotentiale?

Udfordringen handler blandt andet om at få klarhed omkring organiseringen af dette og grænserne for etableringen af sådanne med-lærer roller.

Ansvar eller med-ansvar for egen læring?

Kan alle elever 'hanke op' i sig selv og i afkræftende fald, hvilke elever, der ikke kan honorere disse krav og forventninger og er i risiko for, ikke at lære noget og falde fra uddannelserne?

Eud's særlige erhvervsrettede profil og de særlige vilkår og rammer, tilbyder nogle unikke og potente læringsrum.

Vi har set eksempler på koncentrerede elever og engagerende undervisning og læring, som er eksemplarisk for det danske uddannelsessystem.

Men vi har også set elever, der efterlyser mere tilstedeværende lærere og mere ansvar og autoritet fra læreren side i forhold til deres uddannelse.

Hvordan man kan (plan)lægge læringskravene så eleverne udfordres tilpas og kan løse opgaverne med råd, vejledning og støtte fra en mere erfaren og dygtigere fagperson, uden at det er for let eller for svært.

Hvordan man kan arbejde med at synliggøre rammerne og kravene for eleverne, så de ikke er i tvivl om, hvad de skal lære, og hvordan de skal honorere kravene og forventningerne til arbejdet og produktet – uden at tage ansvaret helt fra eleverne.

Eleverne som med-lærere - et læringspotentiale?

Ansvar eller med-ansvar for egen læring?